

XXII. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH
VĚDÁCH. SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ

22ND INTERNATIONAL COLLOQUIUM ON REGIONAL
SCIENCES. CONFERENCE PROCEEDINGS

Place: Velké Bílovice (Czech Republic)
June 12-16, 2019

Publisher: Masarykova univerzita (Masaryk University Press), Brno

Edited by:

Viktorie KLÍMOVÁ

Vladimír ŽÍTEK

(Masarykova univerzita / Masaryk University, Czech Republic)

Vzor citace / Citation example:

AUTOR, A. Název článku. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XXII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. s. 1–5. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI.

AUTHOR, A. Title of paper. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *22nd International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University Press, 2019. pp. 1–5. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI.

Publikace neprošla jazykovou úpravou. / Publication is not a subject of language check.

Za správnost obsahu a originalitu výzkumu zodpovídají autoři. / Authors are fully responsible for the content and originality of the articles.

© 2019 Masarykova univerzita
ISBN 978-80-210-9268-6 (online : pdf)

KONKURENCESCHOPNOST CESTOVNÍHO RUCHU ČESKÉ REPUBLIKY V RÁMCI ZEMÍ VISEGRADSKÉ ČTYŘKY**Competitiveness of tourism in the Czech Republic within the Visegrad Group****MARKÉTA KALÁBOVÁ ¹****ZDENKA PETRŮ ¹****ANTONÍN DVOŘÁK ²**

¹Katedra cestovního ruchu | ¹Tourism Department
Fakulta mezinárodních vztahů | Faculty of International Relations
Vysoká škola ekonomická v Praze | University of Economics in Prague
✉ nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Prague, Czech Republic
E-mail: marketa.kalabova@vse.cz, zdenka.petru@vse.cz

²Katedra cestovního ruchu | ²Tourism Department
Vysoká škola polytechnická Jihlava | The College of Polytechnics Jihlava
✉ Tolstého 16, 586 01 Jihlava, Czech Republic
E-mail: dvorak@vspj.cz

Anotace

Strategický rozvoj cestovního ruchu destinací je založen na analýze postavení jednotlivých oblastí na mezinárodním trhu cestovního ruchu. Cílem předloženého příspěvku bylo zhodnotit postavení cestovního ruchu České republiky v rámci zemí Visegradské skupiny. Záměrem bylo identifikovat hlavní konkurenční výhody oproti vybraným zemím a určit problematické oblasti, na které by se do budoucna měla Česká republika zaměřit, aby mohla vylepšit svoje konkurenční postavení nejen vůči zemím Visegradské skupiny, ale i ostatním státům. Pro hodnocení a porovnání bylo využito indexu konkurenceschopnosti cestovního ruchu (TTCI), který vydává Světové ekonomické fórum. Následně byla použita metoda komparace jednotlivých indikátorů a metodou porovnání byly stanoveny rozdíly mezi dosaženými pozicemi. Česká republika je v rámci zemí V4 dle indexu konkurenceschopnosti cestovního ruchu hodnocena nejlépe. Přední postavení zaujala v devíti ze čtrnácti ukazatelů. Největší konkurenční výhodu oproti zemím V4 zaujímá v infrastruktuře cestovního ruchu, hustotě pozemní infrastruktury, ale i bezpečnosti. Naopak významným problémem jsou především přírodní zdroje, které nejsou pro návštěvníky dostatečně atraktivní, a cenová konkurenceschopnost, ve které Česká republika dlouhodobě ztrácí svoji pozici.

Klíčová slova

konkurenceschopnost, cestovní ruch, Visegradská skupina, rozvoj cestovního ruchu

Annotation

The strategic development of tourism destinations is based on analyzing the position of individual areas in the international tourism market. The aim of this paper was to evaluate the position of tourism in the Czech Republic within the Visegrad Group. The intention was to identify the main competitive advantages over selected countries and to identify problematic areas that the Czech Republic should focus on in the future in order to improve its competitive position not only towards the Visegrad Group countries but also towards other states. The Tourism Competitiveness Index (TTCI) issued by the World Economic Forum was used for evaluation and comparison. Subsequently, the method of comparing the individual indicators and determining the difference between the positions achieved was used. The Czech Republic is rated best in the V4 countries according to the Tourism Competitiveness Index. The Czech Republic took the leading position in nine out of fourteen indicators. The biggest competitive advantage over the V4 countries is in the tourism infrastructure, the density of ground infrastructure, as well as safety. On the other hand, natural resources, which are not sufficiently attractive to visitors, and price competitiveness, in which the Czech Republic is losing its position for a long time, are a major problem.

Key words

competitiveness, tourism, Visegrad Group, tourism development

JEL classification: L83, O57

1. Úvod

Cestovní ruch je nedílnou součástí ekonomik vyspělých zemí. Vzhledem k jeho multioborovému zaměření je složité specifikovat jeho přínos pro danou ekonomiku a exaktně jej vymezit. Pro porovnání postavení vyspělosti zemí se používá především ukazatel hrubého domácího produktu, jednotlivé sektory jsou pak vyčísleny jako podíl na HDP. Uvedené ukazatele však specifikují pouze výkonnost daného odvětví, nicméně neodráží potenciál dané oblasti. Je tedy nutné pro posouzení postavení země, ale zároveň i jejich předpokladů pro růst, využít i další ukazatele, podle kterých je možno země na mezinárodním trhu cestovního ruchu porovnat. Česká republika se podle regionálního členění dle UNWTO (2018) řadí do subregionu Střední a východní Evropa. Za poslední sledovaný rok 2016 přijelo do České republiky 12, 808 mil. zahraničních turistů, což řadí Česko na 5. příčku z 21 zemí, které se v tomto subregionu nacházejí. Před Českou republiku se z hlediska příjezdů zahraničních turistů řadí Rusko, Polsko, Maďarsko a Ukrajina. Z pohledu celosvětových příjmů se Česká republika řadí na třetí pozici s podílem 1,3 % hned za Polsko (2,5 %) a Rusko (1,7 %) (UNWTO, 2018). Pro zachování, případně zlepšení postavení České republiky je nutné monitorovat a následně podpořit konkurenční a komparativní výhody v oblasti cestovního ruchu.

1.1 Cíl, metody, zdroje dat

Cílem příspěvku je zhodnotit postavení České republiky v rámci Visegradské čtyřky z hlediska cestovního ruchu. Data pro posouzení byla převzata ze zprávy konkurenceschopnosti cestovního ruchu pro rok 2017, kterou vydává Světové ekonomické fórum. Metodou komparace byly posouzeny všechny sledované indikátory, byly určeny rozdíly mezi pozicemi vybraných zemí. Dále byly určeny konkurenční výhody České republiky a identifikovány kritické oblasti, na které by se měla Česká republika do budoucna zaměřit, aby si udržela svoje postavení na trhu cestovního ruchu. Visegradská skupina byla pro hodnocení vybrána pro začlenění zemí do subregionu Střední a východní Evropa a podobný historický vývoj zemí.

2. Teoretická východiska

Termín konkurenceschopnost je používán v různých oborech a jeho pojetí je tak značně odlišné. Je možné na něj nahlížet na mikroúrovni, zde jako konkurenceschopnost firem soukromého sektoru, či na makroúrovni, tedy z hlediska celých regionů, zemí či destinací. Konkurenceschopnost je možné hodnotit na domácím či zahraničním trhu (Palatková, 2014). V případě destinace je konkurenceschopnost chápána jako atraktivnost dané oblasti, která se projevuje jako schopnost přilákat účastníky cestovního ruchu. Konkurenceschopnost destinací a zhodnocení nabídky cestovního ruchu je jedním ze základních témat politiky cestovního ruchu. Podle Repíka (2017) je důležitou možností pro zvýšení konkurenceschopnosti destinací podpora spolupráce aktérů cestovního ruchu, prostřednictvím kterého je možné zvýšit potenciál vzniku úspor z rozsahu, úspor ze sortimentu, vylepšení transferu znalostí, internacionalizace podnikání a dalších pozitivních efektů. Podle Hlaváčka (2016) je problematika konkurenceschopnosti destinací střední a východní Evropy významným problémem. Důvodem je jejich historický vývoj a slabší potenciál regionálních ekonomik. Do řešení se zapojují jak národní, tak regionální politiky. Identifikace konkurenčních výhod v rámci určité oblasti se tak jeví jako klíčová pro stanovení vhodné strategie rozvoje daného území. Konkurenceschopnost destinací je založena na vhodné kombinaci komparativních a konkurenčních výhod, přičemž komparativní výhody jsou takové, které představují výchozí neměnné podmínky. Příkladem může být vybavenost přírodními prvky, typ krajiny či reliéf. Konkurenční výhodu pak představuje schopnost dané zdroje dále zhodnocovat (Palatková, 2014).

Zpráva vydávaná každé dva roky Světovým ekonomickým fórem obsahuje rozsáhlou datovou část, která obsahuje individuální bodové hodnocení pro každou ze 136 ekonomik, jež jsou hodnoceny v rámci konkurenceschopnosti cestovního ruchu. Shromážděná data poskytují celkový přehled o výkonnosti země ve všech složkách konkurenceschopnosti v oblasti cestovního ruchu, včetně 90 individuálních ukazatelů. Tabulky údajů vykazující globální žebříčky a skóre pro každý z těchto ukazatelů navíc poskytují přehled o celkové situaci nejrelevantnějších dostupných opatření v oblasti cestovního ruchu (World economic forum, 2017).

Mezi čtyři základní oblasti je rozděleno hlavních 14 pilířů. První oblast se týká tzv. příznivého prostředí. Hodnoceno je podnikatelské prostředí, které je klíčové pro podniky působící v cestovním ruchu. Souvisí se zakládáním nových podniků i s jejich následným fungováním. Ukazatel bezpečnosti zohledňuje četnost násilných a trestných činů, míru teroristických útoků či spolehlivost bezpečnostních složek. Otázky bezpečnosti jsou nyní pro rozhodování o cestovním ruchu Evropanů velmi aktuální, zejména ve spojitosti s teroristickými útoky.

Například v roce 2016 celých 71 % Čechů spatřovalo terorismus jako velkou hrozbu (Havlíčková, Kalábová, Burda, 2017). Důležitým aspektem pro rozvoj cestovního ruchu je i zdravotní systém a hygienické standardy v dané zemi. Vzhledem k tomu, že služby cestovního ruchu jsou poskytovány lidmi, jsou lidské zdroje a trh práce další z hodnocených faktorů v rámci konkurenceschopnosti cestovního ruchu. Vědomosti, znalosti a také zkušenosti pracovníků cestovního ruchu se pak přímo odráží v efektivitě podniků i destinací jako celku (Repík, 2017). V dnešní digitální době není možné nezapomenout na posouzení postavení zemí technologickou připraveností a vybaveností zemí. Ta podle Palatkové (2014) představuje významný zdroj konkurenční výhody v oblasti cestovního ruchu.

V rámci druhé oblasti, ve které jsou hodnoceny faktory příznivosti prostředí přímo související s cestovním ruchem, je zahrnut ukazatel upřednostňování cestovního ruchu, který sleduje zejména prezentaci dané země na zahraničních trzích. Vzhledem k nízkému podílu cestovního ruchu na celkovém HDP země je zřejmé, že cestovní ruch nebude v této oblasti v rámci zemí Visegradské skupiny, hodnocen vysoko. Velmi významným prvkem hodnocení je mezinárodní otevřenost, která je pro rozvoj cestovního ruchu klíčová. Index sleduje zejména vízovou politiku země a počty bilaterálních smluv. Dalšími posuzovanými faktory jsou cenová konkurenceschopnost a udržitelnost životního prostředí. Kvalita životního prostředí může být vnímána jako tvrdý lokalizační faktor či jako měkký individuální lokalizační faktor, který je závislý na psychologické kategorii (Vyskočilová, Urminský, 2017), jeho hodnocení je pak pro rozvoj cestovního ruchu destinace stěžejní z obou hledisek.

Třetí okruh faktorů je zaměřen na infrastrukturu v cestovním ruchu. Posouzena je nejen rozvinutost dopravní sítě (vzdušná a pozemní doprava), ale infrastruktura turistických služeb. Rozvoj infrastruktury pak slouží nejen návštěvníkům dané destinace, ale také místnímu obyvatelstvu (Beránek a kol., 2013). Poslední skupinu souborů tvoří faktory přírodních a kulturních zdrojů, které tvoří nabídku atraktivit pro návštěvníky. Právě atraktivita vyvolávají zájem o návštěvu místa ať již díky své kulturní, historické hodnotě či přírodní kráse nebo možnosti zábavy (Jarolínková, 2017).

3. Výsledky hodnocení

Celkově se Česká republika umístila z hlediska cestovního ruchu na 39. pozici ze 136 hodnocených zemí. V rámci zemí Visegradské čtyřky je toto postavení nejlepší. Sedm příček za Českou republikou se umístilo Polsko, na 49. pozici poté Maďarsko a na posledním místě v rámci Visegradské skupiny skončilo v hodnocení Slovensko, celkově na 59. pozici. Podle jednotlivých faktorů je Česká republika nejlepší hned v 9 ze 14 základních indikátorů. Průměrně se její pozice pohybuje kolem 43. místa, Polsko má průměrné postavení jednotlivých pilířů kolem 50. Pozice, Maďarsko 51. Slovensko se dle jednotlivých indikátorů průměrně umísťuje na 62. Pozici a je tedy celkově hodnoceno v rámci zemí V4 nejhůře.

Tab. 2: Pořadí zemí z hlediska hodnocení TTCI dle jednotlivých faktorů

	CK	PP	B	ZH	LZ	TP	PCR	MO	CK	UŽ	LI	PI	ICR	PZ	KZ
ČR	39	65	30	7	33	26	94	24	67	14	49	18	32	98	42
SK	59	115	54	15	56	36	98	46	62	16	124	38	63	56	84
H	49	98	45	9	60	54	42	25	87	23	55	30	57	88	45
P	46	64	48	28	44	45	96	33	23	34	70	35	65	72	36

CK = celková konkurenceschopnost; PP = podnikatelské prostředí; B = bezpečnost; ZH = zdraví a hygiena; LZ = lidské zdroje; TP = technologická připravenost; PCR = priorita cestovního ruchu; MO = mezinárodní otevřenost; CK = cenová konkurenceschopnost; UŽ = udržitelnost životního prostředí; LI = letecká infrastruktura; PI = pozemní infrastruktura; ICR = infrastruktura cestovního ruchu; PZ = přírodní zdroje; KZ = kulturní zdroje

Zdroj: vlastní zpracování na základě TTCI (2017)

3.1 Indikátory, ve kterých je Česká republika v rámci V4 hodnocena nejlépe

Nejlépejší pozici si celkově v hodnocení drží Česká republika v oblasti zdraví a hygieny. Důvodem je zejména přístup obyvatel k pitné vodě, který je 100%, dále HIV prevalence či nulový výskyt malárie. Nejhůře je v rámci Visegradské skupiny v této oblasti hodnoceno Polsko, zejména z hlediska sníženého procenta populace, které má přístup k pitné vodě a snížené pozici z hlediska připojení na veřejnou kanalizaci. Druhou nejlépeší pozici získala Česká republika v oblasti udržitelnosti životního prostředí, a to zejména díky legislativní regulaci životního

prostředí a zaměření rozvoje cestovního ruchu v trvale udržitelné podobě. Na nejhorší pozici v rámci hodnocených zemí se opět umístilo Polsko, které na Českou republiku ztrácí 20 pozic. V oblasti pozemní infrastruktury obsadila Česká republika celkově 18. pozici. Její postavení podporuje zejména hustota silniční a železniční sítě. Nejhůře se v této oblasti umístilo Slovensko, které obsadilo až 38. pozici. Důvodem je špatná kvalita cestní sítě. Mezinárodní otevřenost je další indikátor, ve kterém Česká republika vyniká. V celkovém hodnocení se objevila na 24. pozici, nicméně nutno podotknout, že pouze jednu příčku za Českou republikou se umístilo Maďarsko. Výhodou České republiky v této oblasti je především otevřenost dvoustranných dohod o leteckých službách. Nejhůře je v této oblasti hodnoceno Slovensko, které právě ztrácí pozici díky výrazně snížené otevřenosti dohod o leteckých službách. Technologická připravenost je pro rozvoj cestovního ruchu v destinaci stěžejním bodem. I v této oblasti se Česká republika umístila velmi dobře, a to na 26. pozici. Výhodou oproti zemím V4 je především používání internetu pro různé typy transakcí, kvalita dodávky elektrické energie. Nevýhodou oproti Polsku a Slovensku je zejména procento pokrytí mobilních sítí. V základním pilíři bezpečnost získala Česká republika 30. pozici, a to díky spolehlivosti policejních složek. Nicméně ačkoliv je Česká republika hodnocena dle světového indexu míru jako jedna z nejbezpečnějších zemí (v roce 2018 7. pozice ze 163. Zemí (Institute for economics & peace, 2018)), z hlediska teroristických útoků je dle TICI v rámci hodnocení zemí V4 vyhodnocena nejhůře. Celkově nejhorší pozici v oblasti bezpečnosti obsadilo Slovensko. Infrastruktura cestovního ruchu představuje pro Českou republiku 32. pozici, a to zejména díky počtu hotelových pokojů na 100 obyvatel, kvalitě turistické infrastruktury a přítomnosti předních půjčoven automobilů na trhu. Nejhůře hodnoceno bylo Polsko. Pilíř lidských zdrojů také zaznamenává pro Českou republiku zlepšení. V této oblasti se Česká republika umístila na 33. pozici. Důvodem byly zejména míra zápisu do základního vzdělávání, rozsah školení zaměstnanců, platy, mzdy a produktivita. Nejhůře hodnocené bylo v této oblasti Maďarsko. Poslední z hodnocených faktorů, ve kterých je Česká republika nejlepší v rámci V4 je oblast letecké infrastruktury, ve které vyniká zejména díky kvalitě letecké infrastruktury a počtu leteckých společností operujících na trhu. Nejhůře v rámci V4 bylo zhodnoceno Slovensko, které skončilo až na 124. pozici.

3.2 Indikátory, ve kterých je Česká republika v rámci V4 hodnocena nejhůře

Nejproblematictější oblastí z hlediska faktorů TICI je pro Českou republiku v rámci zemí V4 pilíř přírodních zdrojů. Zde se Česká republika celkově umístila na 98. pozici. Nejlepší hodnocení dosáhlo Slovensko. Problémem pro Českou republiku je zejména počet přírodních památek na seznamu světového významu, nízké procento chráněných ploch a nízká atraktivita přírodních zdrojů.

3.3 Další hodnocené indikátory

Podnikatelské prostředí nebylo pro Českou republiku nikdy konkurenční výhodou v rámci evropských zemí. Proto i v hodnocení TICI se Česká republika celkově umístila na 66. pozici. Nejlepší postavení zaujalo ze zemí V4 Polsko, nicméně pouze o jednu příčku před Českou republikou. Největší nevýhodou pro Českou republiku je zejména zdoluhavý proces při získávání stavebního povolení a míra zdanění. Nicméně celkové postavení zemí V4 není v rámci Evropské Unie z tohoto ohledu příznivé. Pilíř priorit cestovního ruchu byl nejlépe zhodnocen v Maďarsku, nejhůře na Slovensku. Nevýhodou pro Českou republiku je zejména zhodnocení strategie značky země, na kterou v porovnání s ostatními zeměmi neklade vláda tak velký důraz, což se odráží i v nízké efektivitě marketingu a brandingů pro přilákání turistů. V rámci cenové konkurenceschopnosti Česká republika dlouhodobě ztrácí svoje postavení. Naopak velmi dobrou pozici v rámci hodnocených zemí zaujalo Slovensko. Nejhůře hodnoceno bylo Maďarsko. Problém pro Českou republiku představují především ceny vstupenek a letištní taxy. Česká republika se umístila na 42. místě z hlediska kulturních zdrojů. V rámci V4 zaujalo nejlepší pozici Polsko, nejhorší naopak Slovensko. Pro Českou republiku je značnou nevýhodou nízká digitální poptávka po kulturní a zábavní turistice či nízký počet velkých sportovních stadionů, které by mohly turisty nalákat na sportovní události.

Tab. 3: Počet příček zemí za (-) či před (+) Českou republikou

Země	CK	PP	B	ZH	LZ	TP	PCR	MO	CK	UŽ	LI	PI	ICR	PZ	KZ
Slovensko	-20	-50	-24	-8	-23	-10	-4	-22	+5	-2	-75	-20	-31	+42	-42
Maďarsko	-10	-33	-15	-2	-27	-28	+52	-1	-20	-9	-6	-12	-25	+10	-3
Polsko	-7	+1	-18	-21	-11	-19	-2	-9	+44	-20	-21	-17	-33	+26	+6

Zdroj: vlastní

Z tabulky č. 2 je patrné, kolik pozic uvedené země ztrácí či mají lepší postavení v porovnání s Českou republikou. Je zřejmé, že Česká republika má lepší konkurenční postavení v oblasti cestovního ruchu zejména v porovnání se Slovenskem. Velmi výrazně pozadu je Slovensko zejména v oblastech podnikatelského prostředí, letecké infrastruktury, ale i infrastruktury cestovního ruchu či kulturních zdrojů. Maďarsko zaostává především z hlediska podnikatelského prostředí, zatímco Polsko nemá dostatečnou infrastrukturu cestovního ruchu. Naopak výrazně

Česká republika ztrácí na Maďarsko z pohledu prioritizace cestovního ruchu. Slovensko má jednoznačně lepší pozici (o 42 pozic) v oblasti přírodních zdrojů. Velkou konkurenční výhodou je pro Polsko

V níže uvedené tabulce č. 3 jsou uvedeny identifikované silné a slabé stránky České republiky.

Tab. 4: Silné a slabé stránky České republiky z hlediska indikátorů cestovního ruchu v rámci V4

Silné stránky	Slabé stránky
zdraví a hygiena <ul style="list-style-type: none"> - přístup obyvatel k pitné vodě - připojení na veřejnou kanalizaci 	technologická připravenost <ul style="list-style-type: none"> - pokrytí mobilní sítě
udržitelnost životního prostředí <ul style="list-style-type: none"> - legislativní regulace životního prostředí - zaměření rozvoje cestovního ruchu v trvale udržitelné podobě 	bezpečnost <ul style="list-style-type: none"> - index teroristických útoků
pozemní infrastruktura <ul style="list-style-type: none"> - hustota silniční a železniční sítě 	podnikatelské prostředí <ul style="list-style-type: none"> - zdouhavý proces při získávání stavebního povolení - míra zdanění
mezinárodní otevřenost <ul style="list-style-type: none"> - otevřenost dvoustranných dohod o leteckých službách 	prioritizace cestovního ruchu <ul style="list-style-type: none"> - zhodnocení strategie značky země - v nízké efektivitě marketingu a brandingů pro přilákání turistů
technologická připravenost <ul style="list-style-type: none"> - používání internetu pro transakce - kvalita dodávky elektrické energie 	cenová konkurenceschopnost <ul style="list-style-type: none"> - vysoké ceny vstupenek a letištní taxy
bezpečnost <ul style="list-style-type: none"> - důvěra v policejní složky 	kulturní zdroje <ul style="list-style-type: none"> - nevýhodou nízká digitální poptávka po kulturní a zábavní turistice - nízký počet velkých sportovních stadionů
infrastruktura cestovního ruchu <ul style="list-style-type: none"> - počet hotelových pokojů na 100 obyvatel - kvalita turistické infrastruktury - přítomnost předních půjčoven automobilů na trhu 	přírodní zdroje <ul style="list-style-type: none"> - počet přírodních památek na seznamu světového významu - nízké procento chráněných ploch - nízká atraktivita přírodních zdrojů
lidské zdroje <ul style="list-style-type: none"> - míra zápisu do základního vzdělávání - rozsah školení zaměstnanců - platy, mzdy a produktivita 	

Zdroj: vlastní

4. Závěr

Česká republika, Polsko a Maďarsko tvoří přední země v oblasti cestovního ruchu v subregionu Střední a východní Evropa z hlediska příjezdů. Jejich konkurenceschopnost cestovního ruchu je nutno neustále sledovat a vyhodnocovat. Do popředí zájmu turistů se dostávají nové východní země evropského turistického regionu, roste poptávka po poznávání těchto zemí. Aby si Česká republika udržela postavení nejen v rámci Visegrádské čtyřky, ale i v rámci subregionu Střední a východní Evropa, je nutné upevňovat svoje konkurenční výhody a zaměřit se na posilování oblastí, které jsou pro ni slabinou. Pro rozvoj cestovního ruchu je nutné neustále hodnotit možnosti, které daná oblast poskytuje, ale zároveň i sledovat vývoj okolních zemí. Česká republika bohužel dlouhodobě ztrácí svoji pozici v oblasti cenové konkurenceschopnosti. Kvalita poskytovaných služeb neroste přímoúměrně s cenou a tudíž se do popředí zájmu dostávají destinace, které poskytují stejně kvalitní služby, ale levněji. Je tedy nutné neustále zkvalitňovat nabídku, vytvářet nové produkty a nové technologie. Právě inovace jsou považovány za klíčový zdroj konkurenceschopnosti oblastí, jejich vznik a následné šíření je založeno na inovačním potenciálu jednotlivých regionů (Winklerová, Žitek, 2017). Další oblastí, na kterou se Česká republika musí zaměřit, jsou především přírodní zdroje. Je nutné usilovat o zviditelnění přírodních atraktivit na mezinárodním trhu, zejména zapsáním přírodních lokalit na seznam UNESCO.

Literatura

- [1] BERÁNEK, J. a kol., (2013). *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consuling. ISBN 978-80-86724-46-1.
- [2] HAVLÍČKOVÁ, B., KALÁBOVÁ, M., BURDA, P., (2017). Vnímání rizika teroristických útoků jako ovlivňující faktor při rozhodování o dovolené u obyvatel ČR. In *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 786- 793. ISBN 978-80-210-8587-9.
- [3] HLAVÁČEK, P., (2016). Hodnocení konkurenceschopnosti regionů na příkladu České republiky a Slovenska. In *XIX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 65-73. ISBN 978-80-210-8273-1.
- [4] INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE, (2018). *Global Peace Index 2018: Measuring Peace in a Complex World*. [online]. [cit. 2. 2. 2019]. Dostupné z: visionofhumanity.org/app/uploads/2018/06/Global-Peace-Index-2018-2.pdf.
- jarolímková, L., (2017). *Atraktivita a produkty cestovního ruchu*. Praha: Libena Jarolímková - University Books. ISBN 978-80-906926-2-6.
- [5] PALATKOVÁ, M., (2014). *Mezinárodní turismus*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4862-7.
- [6] REPÍK, O. Malé a střední podnikání v cestovním ruchu a jeho veřejná podpora. In *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 690-699. ISBN 978-80-210-8587-9.
- [7] UNWTO, (2018). *Tourism highlights*. [online]. [cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>.
- URMINSKÝ, J., VYSKOČILOVÁ, Š., (2017). Životní prostředí krajů v televizním vysílání: kvantitativní pohled. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 459- 466. ISBN 978-80-210-8587-9.
- [8] WORLD ECONOMIC FORUM, (2017). Travel and tourism competitiveness index [online]. [cit. 25. 1. 2019]. Dostupné z: www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2017_web_0401.pdf.
- [9] WINKLEROVÁ, L., ŽÍTEK, V., (2017). Inovační potenciál regionů jako zrcadlo ekonomické výkonnosti. In *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 193-200. ISBN 978-80-210-8587-9. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-8587-2017-24.